

Ester citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Ester citaaboo woo ga takaa filla kan nda Alyahuudu jamaa hin ka hallasi boro ra kan nee kan kala nga m'i halaci k'i benandi laboo ga. Fillaa mana teendi kala waati ra kan Pers borey hinoo goo ganda booboyan ga, k'a dii za Endu gandaa ra hala Kuš gandaa ra. Woo gar, Alyahuudu boobo, waaniwaani hugey kan diyandi ka koy Babilonj mana willi kate waatoo kan Babilonj hinoo kan. Alyahuudey wey, waafakay janjy huru ngi nda jamawey kan game i ga huna, zama i mma dira nda ngi ašariyawey nda ngi alaadawey kanjan ngi nda jamawey cindey waney man'ti affoo. Haman kan ti kokoyoo Serses hinoo boro hinkantoo nda Alyahuudoo Mardoše yenjaa g'a cebe kaaray.

Kokoyoo Serses na Ester hiiji. Haman kan ti gandaa boŋkoyni baa nga ma Alyahuudey kul halaci k'i benandi Pers gandaa ra. Ester nda Mardoše tee sabbu k'i hallasi. Haya beeroo woo kan Irkoy n'a tee Alyahuudey se zamanoo din ra, Alyahuudey ga hongu a, hala hō i ga nga jingaroo tee.

Ba nda Irkoy maano mana harandi citaaboo woo ra, ir ga dii hayaa beeroo kan a n'a tee nga jamaa se. Ngi iberey tun i se, ngi Koyoo n'i hallasi.

Ester citaaboo woo ga hin ka zannandi zamna beeri taaci:

1. Takaa kan nda Ester tee kokoy woy (zamna 1na—2to)
2. Hawandifutaa kan Haman n'a tee Alyahuudey ga (zamna 3to—5to)
3. Kokoyoo bay Haman zambayanoo ga (zamna 6to—7to)
4. Alyahuudey hin ngi iberey (zamna 8to—10to)

Kokoyoo Serses na hoyandi tee

1 ¹Fillaa woo hayey mana teendi kala kokoyoo Serses waati, nga no ma laama k'a dii za Endu gandaa ka koy hala Kuš gandaa ra, laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyye bara i ra (127). ²Waatoo woo ra, kokoyoo Serses goro kokoytaraa ra koyraa kan kuubandi nda cete ra kan ti Sus. ³Nga laamaa jiiri hinzantoo ra, a na hoyandi tee nga gandaa boŋkoyney nda nga borey kul se. Pers gandaa wongu-izey, nda Med gandaa wongu-izey mo goo i ra nda gandaa zamnarey boro kayantey nda gofornerey. ⁴A nka woo tee hala nga ma nga almankoyntaraa, nda nga kokoytaraa daržaa, nda nga hini jerantaa cebe i se. Hooraa tee zaari boobo, a na jirbi zangu nda woyyaaha (180) tee. ⁵Waatoo kan hooraa ben, borey kan goo Sus koyraa ra, kokoyoo na hoyandi tana tee i kul se, boro beerey nda boro kaccey se. Woo mana teendi kala kokoy hugoo saddiŋaa faroo ra jirbi iyye. ⁶I na nongoo hanse hala a boori, i na lej šukka kaaray nda bula, i na šukka baana karfuyan nda šukka ciray henna, nda nzorfu kaaray korbayanj tenji-tenji cere ga k'i haw ganjiyanj ga kan teendi nda tondi hay šenda. Kargawey mana teendi kala nda wura nda nzorfu kaaray kanjan i n'i kanandi k'i tee caaray, nda tondi hay šenda, nda jingam nerante nda tondi bibi hay šenda. ⁷Haŋhayey ga nondi borey se wura poti dumi-dumiyanj ra, kokoy hugoo *alaneb hari mooraa ga tee hari ka kokoyoo kabedoonaa cebe. ⁸Boro kul ga haŋ woo kan kan a se. Kokoyoo bayrandi nga hugoo goykaw beerey se kan i ma boro foo kul noo woo kan a ga baa. ⁹Kokoy woyoo Wasti mo na hoyandi tee, a man'a tee kala woyey se kokoyoo Serses hugoo ra.

Wasti mana boŋdum kokoyoo se

¹⁰Hoyandoo jirbi iyyantoo hane, woo gar kan kokoyoo Serses binoo paali *alaneb hari mooraa maaganda, a nee nga goykaw beeri iyyaa kan daasandi se kan ti

Mehumanj, nda Bizta, nda Harbona, nda Bigta, nda Abagta, nda Zetar, nda Karkas¹¹ kaŋ i ma koy kate kokoy woyoo Wasti, nga nda nga kokoy fuulaa. A nka baa nga ma nga booroo cebe jamaa nda boŋkoyney se, zama a ga boori.¹² Amma kaŋ goykey na kokoyoo dontaa har kokoy woyoo Wasti se, Wasti wanji ka kaa. Kokoyoo hanse ka futu futay laala.¹³ Woo ga, kokoyoo ūelaj lakkalkoyney se kaŋ ga alaadawey bay. Zama kokoyoo almuraadu kul si koy kala borey do kaŋ ga ašariyaa nda fondawey bay.¹⁴ Lakkalkoyney kaŋ ga hanse ka man kokoyoo ti Karšena, nda Šetar, nda Admata, nda Tarsis, nda Meres, nda Marsena, nda Memukaŋ. Wey ti Pers gandaa nda Med gandaa borey boŋkoyni iyaa kaŋ goo jine laamaa ra.¹⁵ Kokoyoo n'i haa wala macin no ašariyaa nee kaŋ boro ga hima k'a tee kokoy woyoo Wasti se kaŋ mana boŋdum kokoyoo Serses yaamaroo se kaŋ goykey n'a har a se.

¹⁶ Kokoyoo nda boŋkoyney jine Memukaŋ nee: «Layboo kaŋ kokoy woyoo Wasti n'a tee, man'ti kokoyoo hinne se a n'a tee, a man'a tee kala gandaa boŋkoyney kul se nda jamawey kul kaŋ goo kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra.¹⁷ Zama kokoy woyoo wanjiroo, woyey kul ga kaa ka maar'a, woo ga kate i ma ngi kurpey kaynandi ka nee kaŋ kokoyoo Serses hunday na kokoy woyoo Wasti cee a ma kaa nga do, amma a mana kaa.¹⁸ Hō, nda Pers gandaa nda Med gandaa boŋkoyni woyey maa kokoy woyoo wanjiroo woo, ngi mo ga takaa follokaa tee kokoyoo gandaa boŋkoyney kul se, ngi kaynandiyanoo ga kate ngi kurpey biney ma tun.¹⁹ Kokoyoo, nda ni baa, n'ga hin ka yaamar fattandi kaŋ ga tee ašariya kaŋ si tun, a ma hantumandi Pers nda Med borey ašariyaa ra kaŋ Wasti masi yee koyne ka kaa kokoyoo Serses do. Kokoyoo ga kokoy woytaraa noo nga hangasine foo se kaŋ bag'a.²⁰ Nda yaamaroo woo kaŋ kokoyoo n'a har bayrandi laamaa kul ra, laama no kaŋ ga hanse ka beeri, woyey kul ga ngi kurpey beerandi, za ibeeri hala ikaccu.»

²¹ Šennoo woo kan kokoyoo nda nga boŋkoyney se, kokoyoo na hayaa tee kaŋ Memukaŋ n'a har.²² A na batagayaŋ sanba kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, gandaa zamnari foo kul a na nga bataga hantum nga abacaa ra, a na bataga sanba jamaa foo kul se ngi boŋ meešennoo ra kaŋ aru kul ma tee nga hugoo boŋkoynoo de mo a ma wan nga dumoo šennoo.

Ester tee kokoy woy

2¹ Hayey wey banda ga, kokoyoo Serses futayyanoo zunbu. A hongu Wasti, hayaa kanj a n'a tee nda hayaa kanj kayandi a se nga misoo ra. ²Woo ga, borey kanj ga goy kokoyoo hugoo ra nee kokoyoo se: «Nanj i ma woy soogo kanj si aru bay a ga boori ceeci kokoyoo se. ³Kokoyoo ma korošikawyanj danj nga laamaa zamnarey kul ra. Woy soogo kanj ga boori, kanj si aru bay, i ma kate i kul kokoyoo hugoo ra, woyey hugoo ra, koyraa kanj kuubandi nda cete ra kanj ti Sus. Woyey hugoo goykaa kanj ti Hege, aru no kanj daasandi, nga ti bora kanj ga kokoyoo woyey lakkal, nga no ma woy soogey lakkal. Haya kul kanj ga kate i ma boori, a g'a noo i se. ⁴Woy soogaa kanj kan ni kanj ti kokoyoo se ma tee kokoy woy Wasti dogoo ra.» Šennoo woo kan kokoyoo se, nga ka tee da. ⁵Alyahuudu aru foo goo Sus koyraa ra, maajoo ti Mardoše, baaboo maajoo ti Yahir, Yahir baabaa ti Šimeyi, Šimeyi baabaa ti Kiš kanj si hun kala Benžamej alkabiilaa ra. ⁶A goo borey ra kanj Nebukanezar, Babiloj kokoyoo n'i ka hun Žerizalem k'i dii ka koy, nga nda Yekoniya, Žuda gandaa kokoyoo. ⁷Mardoše ka Hadasa biiri, Hadasa da no i g'a cee nda Ester, nga hasaa ize woy no. Ester najoo nda baaboo kul si huna. Woy soogo no kanj goo nda kunturu henna a ga boori. Najoo nda baaboo buuroo banda ga, Mardoše k'a biiri. ⁸Waatoo kanj kokoyoo yaamaroo šennoo fatta, i na woy soogo boobo marga Sus koyraa ra, i mana talfandi kala Hege ga. Woo ra i koy nda Ester kokoyoo hugoo do k'a talfi Hege ga kanj ti woyey lakkalkaa.

⁹Woy soogaa kan Hege se, a hanse ka huga nda a. Haya kul kanj ga hin ka kate a ma boori, a n'a noo a se nda nga ŋaahayaa nda koŋja iyey kanj i n'i suuba kokoyoo hugoo ra. A na Ester nda nga koŋjey danj woyey nongey kul ihenna ra. ¹⁰Ester mana dumoo kanj ga a hun nda nga alkabiilaa har a se, zama Mardoše nka nee a se kanj a mas'i har. ¹¹Zaari kul Mardoše ga koy yaara woyey hugoo batumaa here ka dii taka kanj ga Ester goo, nda takaa kanj nda i g'a dii.

¹²Woy soogo foo kul nda a na handu woy cindi hinka (12) tee, a ga koy kokoyoo Serses do, woo ti diidaa kanj kayandi woyey hanseyanoo se hala i ga koy kokoyoo do. Ngi saajawyanoo se i ga handu iddu tee i ga jiyoo kanj ti *mir yon nda handu iddu i ga haya hew kaanayanj nda woy jiiyanj danj ngi ga. ¹³Waati foo woy soogaa waatoo too kanj ga a ga hima ka koy kokoyoo do, haya kul kanj a n'a wiri i ga, i n'a noo a se hala a m'a ka hun woyey hugoo do ka koy kokoyoo hugoo do. ¹⁴Cijinoo ra a ga koy, subbaahoo ra a ga koy woy hugu tana ra ka talfandi Šašgaz ga, aru no kanj daasandi kanj ga kokoyoo *wahayey lakkal. Woy soogaa si yee koyne ka koy kokoyoo do nda man'ti kokoyoo nk'a cee nda maajoo a ma kaa nga do. ¹⁵Ester man'ti kala Mardoše hasaa, Abihayel ize woyoo, Mardoše ka Ester biiri. Waatoo kanj ra Ester waatoo too ka koy kokoyoo do, Ester na Hege kanj daasandi, kanj ga huga nda kokoyoo woyey hugoo hãa nda haya kul kanj nga ga hima k'a zaa nga bande. Ester kan borey kul se kanj dii a. ¹⁶I na Ester ka koy kokoyoo Serses do kokoy hugoo ra nga laamaa jiiri iyyantoo handu woyantoo (10to), maanaa Tebet handoo ra. ¹⁷Kokoyoo baa Ester ka bisa woyey cindey kul, Ester kan a se, nga takaa kan a se ka bisa woy soogey kul kanj si aru bay. Woo ga, a na kokoy fuulaa danj bojoo ga, a n'a tee kokoy woy Wasti dogoo ra. ¹⁸Kokoyoo na hoyandi beeri tee nga gandaa bojkojney kul se nda nga borey kul se, Ester hoyandoo no. A kumandi gandaa zamnarey se ngi alkaasoo hayoo ra, a n'i noo gomniyanj kanj ga kokoyoo kabedoonaa cebe.

¹⁹I yee koyne cee hinkantoo ka woy soogey kanj si aru bay marga, woo gar Mardoše goo ma goro kokoyoo hugoo mijoo ga. ²⁰Hala sohõ Ester mana dumoo har kanj ga nga hun, a mana nga alkabiilaa har sanda takaa kanj nda Mardoše n'a har a se waatoo kanj a g'a biiri.

Mardoše bay hawandifutaa ga kaŋ ga baa ka tee

²¹ Han foo Mardoše goo ma goro kokoyoo hugoo minoo ga, kokoyoo goykaw hinka kaŋ daasandi kaŋyaŋ ti Bigtaŋ nda Tereš kaŋ goo borey ra kaŋ ga hugoo jindoo lakkal hanse ka futu, i baa ngi ma kokoyoo Serses wii tuguyan ra. ²² Mardoše bay i ga, a na alhabaroo bayrandi Ester se, Ester n'a too kokoyoo do Mardoše maapoo ga. ²³ Kokoyoo ceeci ka dii wala cimi no, a gar cimi no. I na aru hinkaa deejii bundu ga k'i wii. I n'a hantum taarikey citaaboo ra kokoyoo jinoo ra.

Yenje huru Haman nda Mardoše game

3¹ Hayey wey banda ga, Kokoyoo Serses na Hamedata kaŋ ti Agag boro iz'aroo Haman beerandi. A n'a jer k'a gorandi nga gandaa boŋkoyney kul boŋ. ² Kokoyoo borey kul kaŋ goo kokoyoo hugoo mijoo ga gunguma ka sonbu Haman jine, zama yaamar no kaŋ kokoyoo n'a noo. Amma Mardoše mana gunguma ka sonbu. ³ Kokoyoo borey kaŋ goo kokoyoo hugoo mijoo ga nee Mardoše se: «Macin se n'ga kokoyoo yaamaroo hoo?» ⁴ Waati kul i ga woo har a se, amma a si haŋajer i se. Woo ga, i n'a har Haman se ka dii wala Mardoše ga cindi nga hayaa kaŋ a n'a har ga, zama a nka nee i se kaŋ Alyahuudu ti nga. ⁵ Haman dii kaŋ Mardoše si gunguma ka sonbu nga jine, Haman too nda futay. ⁶ I n'a bayrandi kaŋ Mardoše man'ti kala Alyahuudu. Woo se a nee nga boŋ se kaŋ Mardoše hinne si nga dukuroo kaa. A na taka ceci ka Mardoše dumoo kul tuusu, maanaa Alyahuudey kul kaŋ goo Serses laamaa ra. ⁷ Jiiroo handu jinaa kaŋ ti Nisaŋ handoo, kokoyoo Serses laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, Haman na *alkurraa kar kaŋ se i ga nee Pur ka dii wala zaari foo nda handu foo no ma boori hayey kaŋ nga ga baa k'i tee i se. Alkurraa kaŋ handu woy cindi hinkantoo (12to) ga kaŋ ti Adar.

Haman soolu nga ma Alyahuudey tuusu k'i benandi

⁸ Haman nee kokoyoo Serses se: «Dumi foo goo ni gandaa kul bande, ni laamaa zamnarey kul ra. Ngi yaamarey nda dumi kul wanoo si hima, i si boŋdum kokoyoo yaamar kul se. N'si hima ka borey wey naŋ yaada, nafaw sii ma ne a ra. ⁹ Nda ni baa, kokoyoo, ma yaamar hantum k'a fattandi kaŋ ga nee kaŋ i m'i halaci k'i tuusu. Nda woo teendi, ay ga nzorfu kaaray ton zangu hinza (300) noo borey se kaŋ ga kokoyoo goyey juwal i m'i jisi kokoyoo alman jisidogoo ra.» ¹⁰ Kokoyoo na nga korbaa kaŋ ga nga tammaasaa goo kaa k'a noo Haman se kaŋ ti Hamedata iz'aroo, Agag boro no, Alyahuudey torrokaa no. ¹¹ Kokoyoo nee Haman se: «Gaabu nzorfu kaaraa ga. Haya kaŋ kan ma ne m'a tee dumoo din se.»

¹² Jiiroo handu jinaa zaari woy cindi hinzantoo (13to) ra, i na kokoyoo hantumkey cee. I na Haman yaamaroo kul hantum k'a sanba kokoyoo hinoo borey se, nda laamaa zamnari foo kul goforneroo se, nda jamaa foo kul boŋkoyney se. I n'a hantum laamaa zamnari foo kul se nga abacaa ra, jamaa foo kul nga boŋ meeŋennoo ra. I man'a hantum kala kokoyoo Serses maajoo ga ka nga tammaasaa daŋ a ga. ¹³ Dontokawyaŋ na batagawey ka koy kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, ka nee kaŋ i ma Alyahuudey kul halaci, k'i wii k'i tuusu, k'a dii za aru sooga hala aru žeena, nda zanka, nda woy, woo kul ma teendi zaari folloku ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) zaari woy cindi hinzantoo (13to) ra, maanaa Adar handoo ra. I ma ngi almanoo taa sanda *algaaniima. ¹⁴ Batagaa berandi foo ga hima ka koy laamaa zamnari foo kul ra sanda yaamar jamaa kul se hala i ma soolu zaaroo din se. ¹⁵ Kokoyoo ŋennoo ga, dontokey cahã ka fatta. Yaamaroo harandi koyraa kaŋ kuubandi nda cete ra kaŋ ti Sus. Kokoyoo nda Haman goro ka haŋ, woo gar Sus koyraa borey lakkaley jaami.

Mardoše n'a wiri Ester ga, a ma Alyahuudey faaba

4 ¹ Waatoo kaŋ Mardoše maa hayaa kul kaŋ teendi, a na nga bankaarawey kottu, a na saaku kasa daŋ nga ga ka boosu gum nga ga ka fatta ka koy koyraa gamoo ra, a ga jinde jer ka hanse ka yooyo. ² A koy hala kokoyoo hugoo miŋoo tenje, zama boro kaŋ ga saaku goo si hima ka too kokoyoo hugoo miŋoo ga. ³ Laamaa zamnari foo kul kaŋ ra kokoyoo yaamaroo ūennoo too, a tee Alyahuudey se binemarayyan beeri, i meehaw, i ga hēe, i ga yooyo, i boobo kani saaku kasa ga nda boosu ra.

⁴ Koŋŋey nda arey kaŋ daasandi kaŋ ga goy Ester se kaa a do ka alhabar tee a se. Ester binoo hanse ka dunbu. A na bankaarayyan sanba Mardoše se hala a ma saakoo kaa ka bankaarawey daŋ. Amma Mardoše mana yadda. ⁵ Woo ga, Ester ciya Hatak se kaŋ ti arey kaŋ daasandi kaŋ ga goy a se affoo. A n'a yaamar a ma koy Mardoše do ka bay macin ka tee, macin ti addaliloo. ⁶ Hatak fatta ka koy Mardoše do koyraa faroo ra kokoyoo hugoo miŋoo tenje. ⁷ Mardoše na hayaa kul kaŋ i n'a tee nga se har a se, nda mo nzorfu kaaraa hinnaa hunday kaŋ Haman na nga allaahidoo zaa kaŋ nga g'a daŋ kokoyoo alman jisidogoo ra hala Alyahuudey ma duu ka tuusandi ka dere. ⁸ Yaamaroo kaŋ hantumandi kaŋ fatta Sus koyraa ra, Alyahuudey halaciyanoo se, a na nga mo noo a se hala a ma koy a cebe Ester se ka alhabar daŋ a ra. Mardoše nka daŋ Ester ma koy kokoyoo do ka alhormo wiri a ga k'a suurandi nga dumoo se. ⁹ Hatak koy Mardoše ūenney too Ester do. ¹⁰ Ester na Hatak donto a ma koy nee Mardoše se: ¹¹ «Kokoyoo borey, nda nga laamaa zamnarey borey ga bay kaŋ ašariya goo no kaŋ ti boro kul kaŋ no, a ma tee aru wala woy kaŋ koy kokoyoo kunehere batumaa ra, ka gar i man'a cee, bora ga wiiyandi, nda man'ti kokoyoo ka nga kokoyaraa goboo kaŋ ti wura ūerre a se. Haya kaŋ ti agay, ay jirbi waranza (30) kaŋ ay mana ciyandi ka koy kokoyoo do.» ¹² I na Ester ūenney har Mardoše se. ¹³ Mardoše n'i noo zaabi i ma koy a har Ester se ka nee: «Masi hongu kaŋ ni hinne ga hallasi Alyahuudey kul ra, zama ni goo kokoyoo hugoo ra. ¹⁴ Nda mana haya kul har hayaa woo ra, Alyahuudey hallasiroo nda ngi feeriyanoo ga hun i se nongu foo here, woo ga, ni nda ni baabaa hugoo ga dere. Koyne mo may no ma bay wala man'ti waatoo woo da se ni tee kokoy woy?» ¹⁵ Ester daŋ ka Mardoše zaabi ka nee: ¹⁶ «Koy Alyahuudey kul marga kaŋ goo Sus koyraa ra. War ma meehaw ya ne, cijin nda zaari war masi ŋaa, war masi haŋ hala jirbi hinza. Agay mo nda ay koŋŋey ga meehaw. Nda woo teendi, ay ga koy kokoyoo do, ba nda ay si hima ka koy ašariyaa maaganda. Nda ay ga hima ka wiiyandi, ya wiiyandi.» ¹⁷ Mardoše koy, a n'a tee nda takaa hunday kaŋ nda Ester n'a har a se.

Ester na kokoyoo nda Haman hoyandi

5¹ Jirbi hinzantoo ga, Ester na nga kokoy woy darbawey daɗ nga ga ka koy kokoyoo hugoo kunehere batumaa ra, kokoyoo hugoo tenje. Woo gar kokoyoo goo ma goro nga kokoy gorodogoo ra kokoy hugoo ra ka hugoo mijoo tenje.

² Waatoo kaɗ kokoyoo dii Ester a ga kay batumaa ra, a kan a se. Kokoyoo na nga kokoytaraa goboo kaɗ ti wura ŝerre Ester se. Ester man ka tuku goboo boɗoo do.

³ Kokoyoo nee a se: «Macin ka tee, kokoy woyoo Ester? Macin no n'ga baa? Ba nda kokoytaraa jere faa no, ay g'a noo ma ne.» ⁴ Ester n'a zaabi ka nee: «Nda kokoyoo yadda, ɗaahayaa kaɗ ay n'a hanse ma ne, kokoyoo, hõ ni nda Haman ma kaa cere bande ka ɗaa.» ⁵ Kokoyoo nee: «Wa cahã ka koy ciya Haman se hala ir ma hayaa tee kaɗ Ester n'a har.» Kokoyoo nda Haman kaa Ester hoyandoo ra. ⁶ *Alaneb hari mooro haɗyanoo waati kokoyoo nee Ester se: «Aywa, macin no n'ga baa? N'ga duu a. Macin no n'g'a wiri? Ba nda kokoytaraa jere faa no, n'ga duu a.» ⁷ Ester zaabi ka nee: «Hayaa kaɗ ay ga baa y'a wiri ti: ⁸ nda ay duu kokoyoo do alhormo, nda a ga tee kokoyoo se a ma yadda hayaa ga kaɗ ay g'a har, kokoyoo nda Haman ma kaa hoyandoo ra kaɗ ay g'a tee war se, nda woo tee, suba, hayaa kaɗ kokoyoo n'a har, ay g'a tee.»

Haman hawandifutay Mardoše ga

⁹ Hanoo woo, Haman fatta nda jaali nda binekaanay. Dogoo din da Haman dii Mardoše kokoyoo hugoo mijoo ga. Mardoše mana tun, a mana hunbur a jine. Woo ga, Haman hanse ka futu Mardoše se. ¹⁰ Amma a na nga boɗ dii, a koy nga hugoo do. A donto ka ciya nga cerey nda nga wandoo Zereš se i ma kaa. ¹¹ Haman filla i se haya kaɗ ti alman beeroo kaɗ goo nga se, nda iz'arey hinnaa, nda takaa kul kaɗ nda kokoyoo na nga jer boɗkoyney nda kokoyoo borey kul jine. ¹² A nee i se: «A mana ben, agay hinne nda kokoyoo no kokoy woyoo n'ir cee hoyandoo ra. Suba mo, agay nda kokoyoo no a n'ir cee nga do. ¹³ Amma woo kul man'ti baffoo ya ne kullihinne ay ga dii Alyahuudoo woo ga goro kokoyoo hugoo mijoo ga.» ¹⁴ Nga wandoo Zereš nda nga cerey kul nee a se kaɗ hayaa kaɗ a ga hima k'a tee man'ti kala ka bundu kuku kaɗ goo nda kabe daaru woyguu (50) tee, de suba a ma nee kokoyoo se kaɗ a ma Mardoše deejii bundoo ga. Woo ga, a ma koy nda jaali hoyandoo dogoo ra. Šennoo woo kan Haman se. A na bundoo tee.

Kokoyoo na Mardoše beerandi

6¹ Cijinoo din kokoyoo mana hin ka jirbi, a nee kaŋ i ma kate nga se tiiraa kaŋ ra hayey kaŋ teendi zaari kul ga hantumandi, i kate a k'a caw a se. ²I dii kaŋ a hantumandi tiiraa din ra kaŋ Mardoše na aru hinkaa kaŋ daasandi kaŋyaŋ ti Bigtaŋ nda Tereš fatawandi. Ngi no ma hugoo jindoo lakkal, i nka baa ngi ma kokoyoo Serses wii tuguyan ra. ³Kokoyoo nee: «Macin ti jeeraa nda beeraa kaŋ i n'a daŋ Mardoše ga woo maaganda se?» Kokoyoo goykaw aru soogey nee a se: «Haya kul mana teendi a se.» ⁴Kokoyoo nee: «May bara batumaa ra?» A gar Haman no ka too kate kokoyoo taray batumaa ra hala nga m'a wiri kokoyoo ga, a ma Mardoše deejii bundu kukoo ga kaŋ nga n'a hanse a se. ⁵Kokoyoo goykey nee: «Haman bara batumaa ra.» Kokoyoo nee: «A ma huru!» ⁶Haman huru, kokoyoo nee a se: «Nda kokoyoo ga baa nga ma boro beerandi, macin no a ga hima k'a tee a se?» Haman nee nga boŋ se: «May no kokoyoo ga baa nga m'a beerandi nda man'ti agay?» ⁷Haman nee kokoyoo se: «Nda kokoyoo ga baa nga ma boro beerandi, ⁸i mma hima ka kokoyoo bankaaray kaŋ kokoyoo n'a daŋ ka bisa, daŋ a ga, k'a noo bari kaŋ ga kokoyoo kaaru ka bisa, kokoy fuulaa huru baryoo boŋoo ra ka bisa. ⁹Kokoy bankaaraa nda baryoo, i m'i daŋ boŋkoyni foo kaboo ra. Nda bankaaraa huru boraa kaŋ kokoyoo ga baa nga m'a beerandi jindoo ra, i m'a kaarandi baryoo ga, i m'a ka yaara koyraa farroo ra, i ma kaati jinoo ra ka nee: «Woo si teendi kala boro se kaŋ kokoyoo ga baa nga m'a beerandi!»»

¹⁰Kokoyoo nee Haman se: «Cahā, bankaaraa nda baryoo zaa nda takaa kaŋ nda n'n'a har, m'a tee Alyahuudoo Mardoše se kaŋ goo ma goro kokoyoo hugoo mijoo ga. Hayey kul kaŋ n'n'i har, ba affoo masi kuma.» ¹¹Haman na kokoyoo bankaaraa zaa, a na baryoo dii, a na bankaaraa daŋ Mardoše jindoo ra, a n'a kaarandi baryoo ga k'a ka yaara koyraa farroo ra. A ga kaati jinoo ra, a ga nee: «Woo si teendi kala boro se kaŋ kokoyoo ga baa nga m'a beerandi!» ¹²Woo banda ga, Mardoše willi kokoyoo hugoo mijoo ga, Haman zuru ka koy nga hugoo do nda binehēeni, boŋoo ga guma haawi se. ¹³Haman koy hayaa kul kaŋ duu nga filla nga wandoo Zereš nda nga cerey kul se. Nga hoyraykey nda nga wandoo Zereš nee a se: «Mardoše woo kaŋ jine ni šintin ka haw nda Alyahuudu no, n'si hin a se haya kul, a ben ma ne a here.» ¹⁴I goo ma šelaŋ a se da kaŋ arey kaŋ daasu kaŋ ga goy kokoyoo se ne ma kaa. I na Haman cahāndi ngi ma koy hoyandoo ra kaŋ Ester n'a tee.

Haman kaynandiyanoo nda nga buuroo

7¹Kokoyoo nda Haman too kate kokoy woyoo Ester hoyandoo ra. ²Zaari hinkantoo ra, waatoo kaŋ kokoyoo ga *alaneb hari mooraa haŋ, a nee Ester se: «Macin no n'ga baa, kokoy woyoo Ester? N'ga duu a! Macin no n'g'a wiri? Ba nda kokoytaraa jere faa no, n'ga duu a.» ³Kokoy woyoo Ester zaabi ka nee: «Nda ay duu ni do alhormo, kokoyoo, nda a tee ma ne, ay si baa kala m'ay hundoo hallasi, ay g'a wiri mo, m'ay dumoo hallasi! ⁴Zama agay nda ay dumoo nka neerandi, i ga baa ngi m'ir halaci k'ir tuusu k'ir benandi! Nda a gar ir nka neerandi sanda baŋŋa nda koŋŋa, ay si haya kul har, zama ir zaraboo si too kokoyoo farawoo.» ⁵Kokoyoo Serses ŋelaŋ ka nee kokoy woyoo Ester se: «May no? Man bora kaŋ yadda ka hamaaninaa woo tee?» ⁶Ester nee: «Ir torrokaa, ir iberoo man'ti kala Haman, boro laalaa woo!» Woo ga, Haman jijiri nda hunburay kokoyoo nda kokoy woyoo jine. ⁷Kokoyoo too nda futay, a hun hoyandidogoo ra, a koy kokoy hugoo sadiŋaa ra. Haman cindi no din a ga kokoy woyoo Ester suurandi a ma nga hundoo naŋ nga ra, zama a dii kaŋ kokoyoo na bone kayandi nga se. ⁸Kokoyoo hun sadiŋaa ra ka willi kate hoyandoo dogoo ra waatoo hunday kaŋ Haman goo ma nga boŋ warra kargaa ga kaŋ boŋ Ester goo. Kokoyoo nee: «Koyne mo ni mma kaŋ kokoy woyoo ga ay jinoo ra, ay hugoo ra!» Harfey wey mana hun kokoyoo miŋoo ra ka ben kaŋ i na Haman moŋey haw. ⁹Woo ga, kokoyoo jine, Harbona, arey kaŋ daasu affoo nee: «Bundu kukoo hunday goo no kaŋ Haman n'a hanse nga do Mardoše se kaŋ ŋelaŋ kokoyoo gomnoo se. Bundu kukoo kuuroo ti kabedaaru woyguu (50).» Kokoyoo nee kaŋ i ma Haman deejj a ga. ¹⁰I na Haman deejj bundoo ga kaŋ a n'a hanse Mardoše se. Woo ra kokoyoo futayyanoo zunbu.

8¹Han follokaa din da ra, kokoyoo Serses na Haman, Alyahuudey torrokaa hugoo noo kokoy woyoo Ester se. Mardoše kaa kokoyoo do, zama Ester na hayaa har kokoyoo se kaŋ Mardoše ga ti a nga se. ²Woo ga, kokoyoo na nga korbaa kaŋ ga nga tammaasaa goo kaa kaŋ a n'a taa Haman kone, a n'a noo Mardoše se. Ester mo na Mardoše tee Haman hugoo jineboraa.

Ašariyaa kaŋ kokoyoo n'a fattandi Alyahuudey gomnoo se

³Woo banda ga, Ester šelaj kokoyoo se koyne, a kaŋ cewey cire, a ga hēe, a g'a suurandi kaŋ goy futaa nda hawandifutaa kaŋ Agag boraa Haman n'i kayandi nga m'i tee Alyahuudey se, kokoyoo m'i hasara. ⁴Kokoyoo na nga kokoytaraa goboo kaŋ ti wura guuroo šerre Ester se. Ester tun nga boŋ ga ka kay kokoyoo jine. ⁵A nee: «Nda a kan kokoyoo se, nda ay duu ni do alhormo, nda a ga tee ma ne, nda ay ga kan kokoyoo se, Hamedata iz'aroo Haman kaŋ ti Agag boro, hawandifutaa kaŋ a n'a hantum Alyahuudey ga ka nee kaŋ i kul ma halacandi kokoyoo laamaa zamnarey kul ra, kokoyoo ma hantum ka hantumoo din kaa. ⁶Taka foo nda ay ga hin ka dii bone ga kaŋ ay dumoo ga? Taka foo nda ay ga hin ka dii ay borey ga dere?»

⁷Kokoyoo Serses nee kokoy woyoo Ester nda Alyahuudoo Mardoše se: «Ay na Ester noo Haman hugoo, nga a deejandi bundu kuku ga, zama a baa nga ma Alyahuudey halaci. ⁸Sohō, kokoyoo maanoo ga, war hunday ma hantum haya kaŋ kan war se Alyahuudey se, war ma kokoyoo tammaasaa daŋ a ga. Zama hantum kaŋ teendi kokoyoo maanoo ga, de nga tammaasaa goo a ga, hantumoo din si hin ka tun.»

⁹Waattoo din da ra, i na kokoyoo hantumkey cee i ma kaa jiiroo handu hinzantoo kaŋ ti Siwaŋ handoo, jirbi waranka cindi hinzantoo (23to) ra. Haya kul kaŋ Mardoše n'a har, i g'a hantum Alyahuudey se, nda hinoo borey, nda gofornerey, nda boŋkoyney kaŋ goo kokoyoo laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyyaa (127) ra se, k'a dii Endu ka koy Kuš. Laama zamnari foo kul wanoo i n'a hantum nda nga abacaa nda nga boŋ meešennoo ra. I na Alyahuudey mo wanoo hantum ngi abacaa nda ngi boŋ meešennoo ra. ¹⁰I na batagawey hantum kokoyoo Serses maanoo ga, i na kokoyoo tammaasaa daŋ i ga, i n'i noo dontokawyaŋ se i ma koy nda ey bariyaŋ ga, i mana žigi kala kokoyoo bari cahānteyaŋ boŋ ka koy. ¹¹Batagawey ra, i daŋ kaŋ kokoyoo nee kaŋ koyra foo kul ra Alyahuudey ga hin ka marga ka wongu ka ngi boŋ hallasi. A nee kaŋ dumi kul wala laamaa zamnari kul kaŋ borey kaa k'i wongu, Alyahuudey ga hin k'i kar k'i halaci hala i ma ben. I ga hin ka ngi iberey woyey nda izey wii, ka ngi kabehayey zaa. ¹²Yaamaroo woo, zaari folloku no a ga tee, kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) kaŋ ti Adar handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra. ¹³Hantumoo ga hima ka koy laamaa zamnari foo kul ra, a ma tee ašariya, dumey kul ma maar'a, kaŋ Alyahuudey ga soolu hanoo din ka ngi boŋ faasa ngi iberey ra. ¹⁴Dontokey kaŋ kaaru kokoyoo bari cahāntey ga, i cahā ka fatta ka koy nda takaa kaŋ kokoyoo n'a har. I na yaamaroo har koyraa kaŋ kuubandi nda cete mo ra kaŋ ti Sus.

¹⁵Mardoše hun kokoyoo do. Kokoy bankaaray kaŋ teendi nda šukka bula nda *leŋ kaaray goo jindoo ra, wura kokoy fuula beeri goo boŋoo ra, burmusu kaŋ teendi nda šukka baana nda iciray henna goo a ga. Sus koyraa kul goo jaali beeri ra, i yafarhā. ¹⁶Alyahuudey goo jaali nda binekaanay ra, i yafarhā, i duu beeray. ¹⁷Laamaa zamnari foo kul, nda koyra foo kul, nda nongu kul kaŋ ra kokoyoo yaamaroo šennoo too, a tee Alyahuudey se jaali nda yafarhā, nda hoyandi nda jingar. Alyahuudey hunburay se, gandaa jamawey ra, boro boobo a ngi boŋ tee Alyahuudu.

Alyahuudey hin ngi iberey

9¹ Jiiroo handu woy cindi hinkantoo (12to) kaŋ ti Adar handoo, nga jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra, ŝennoo kaŋ kokoyoo n'a hantum, hanoo din no a ga ŝintin ka goy. Hanoo din, Alyahuudey iberey mma hongu kaŋ ngi ga duu i ga hinay, amma hayaa bere. Alyahuudey no ka hin ngi konnaykey. ² Alyahuudey koyrawey ra, kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra Alyahuudey na cere marga ka kaŋ borey ga kaŋ ga baa ngi m'i halaci. Amma boro kul mana hin ka kay jiney ra, zama dumey kul borey nka hunbur Alyahuudey. ³ Laamaa zamnarey boŋkoyney kul, nda hinoo borey, nda gofornerey, nda borey kaŋ ga huga nda kokoyoo almuŝakkawey na Alyahuudey faaba, zama i kul hunbur Mardoŝe. ⁴ Mardoŝe tee boro kayante kokoyoo hugoo ra. Nga maapoo goo laamaa zamnarey kul ra, zama boro no kaŋ mma koy de a ga duu gaabi.

⁵ Woo ga, Alyahuudey na ngi iberey kul kar nda takuba, i n'i wii, i n'i derandi. I na haya kaŋ kan i se tee ngi konnaykey se. ⁶ Sus koyraa kaŋ kuubandi nda cete ra, Alyahuudey na aru boro zangu guu (500) halaci k'i wii. ⁷ I na Paŝandata, nda Dalfon, nda Aspata mo wii, ⁸ nda Porata, nda Adaliya, nda Aridata, ⁹ nda Parmaŝta, nda Arizay, nda Ariday, nda Wayezata. ¹⁰ Wey ti Hamedata iz'aroo Haman, Alyahuudey torrokaa, iz'aru woyaa (10). Amma i mana too *alganiimaa do.

¹¹ Zaari follokaa din da ra, boro hinnaa kaŋ buu Sus, alhabaroo too kokoyoo do. ¹² Kokoyoo nee kokoy woyoo Ester se: «Sus koyraa ra, Alyahuudey wiiya, i na boro zangu guu (500) halaci nda Haman iz'aru woyaa (10). May no ma bay haya kaŋ no i n'a tee laamaa zamnari jerey ra! Macin no n'ga baa? N'ga duu a. Macin no n'ga wiri koyne? N'ga duu a.» ¹³ Ester nee: «Nda kokoyoo yadda, woo kaŋ Sus Alyahuudey n'a tee hō, i ma nga cine tee suba, de mo i ma Haman iz'aru woyaa (10) deji bundu kuku ga.» ¹⁴ Kokoyoo nee kaŋ i m'a tee. Yaamaroo feendi Sus, i na Haman iz'aru woyaa (10) deji. ¹⁵ Sus Alyahuudey na cere marga Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) ra, i na boro zangu hinza (300) wii. Amma i mana too alganiimaa do.

¹⁶ Alyahuudey cindey kaŋ goo kokoyoo laamaa zamnari jerey ra, ngi mo na cere marga ka ngi iberey wongu, ka ngi hundey hallasi, ka duu ngi boŋ. I na boro zenber woye cindi guu (75.000) wii ngi konnaykey ra. Amma i mana too alganiimaa do. ¹⁷ Woo mana teendi kala Adar handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) ra. Jirbi woy cindi taacantoo (14to) i hunanzam, i n'a tee hoyandi nda jaali zaari. ¹⁸ Haya kaŋ ti Sus koyraa Alyahuudey, i na cere marga handoo jirbi woy cindi hinzantoo (13to) nda woy cindi taacantoo (14to) hane. Handoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) hane i hunanzam, i n'a tee hoyandi nda jaali zaari. ¹⁹ Woo maaganda se, Alyahuudey kaŋ goo saajoo ra, nda wey kaŋ goo koyrawey ra kaŋ sii nda cete ga Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) tee jaali zaari, nda hoyandi nda jingar kaŋ ra boro ga gomni sanba nga ceroo se.

Zaari kayandi ka tee jingar

²⁰ Mardoŝe na woo hantum batagayaŋ ra kaŋ a n'i sanba Alyahuudey kul se kokoyoo Serses laamaa zamnarey kul ra, imaney nda imoorey. ²¹ A nee i se kaŋ jiiri kul i ma Adar handoo jirbi woy cindi taacantoo (14to) nda nga jirbi woy cindi guwantoo (15to) kayandi k'i tee jingar zaari, ²² zama zaarey wey cine ra, Alyahuudey duu ngi boŋ ngi iberey ra. Handoo woo ra, ngi binehēenoo bere ka tee jaali, ngi bonaa bere ka tee jaali zaari. A nee i se kaŋ i ma haney din kayandi k'i tee hoyandi zaari, nda jaali zaari, nda ka gomni tee cere se, ka talkey gaakasinay.

²³ Woo kaŋ Mardoše n'a har, Alyahuudey n'a tee nda takaa din da. Hoyandoo kaŋ i šintin k'a tee, tee alaada.

²⁴ Hamedata iz'aroo Haman kaŋ ti Agag boro, kaŋ ti mo Alyahuudey kul torrokaa, kaŋ kayandi nga ma Alyahuudey kul tuusu, a na Pur cetaw, maanaa ka *alkurra kar ka gunandi ka dii, ka Alyahuudey lakkaley tunandi k'i halaci. ²⁵ Amma waatoo kaŋ šennoo too kokoyoo do, a hantum ka nee kaŋ hawandifutaa kaŋ a n'a kayandi Alyahuudey se ma zunbu a boŋ! I n'a deejii bundu kukoo ga, nga nda nga iz'arey. ²⁶ Woo maaganda se, i ga nee haney din se «Purim» kaŋ si hun kala Pur kalimaa ra (maanaa «alkurra»). Hayaa kul kaŋ hantumandi batagaa woo ra maaganda se, nda woo kaŋ i dii a, nda woo kaŋ duu ey, ²⁷ Alyahuudey n'a kayandi k'a tee alaada kaŋ si tun ngi hayroo se nda borey kaŋ ga tonton i ga se. Jiiri kul i ga zaari hinkaa woo jingar ka sawa nda hantumoo nda waatoo kaŋ kayandi i se. ²⁸ Zaarey wey ga tee hongandihaya, ka tee jingar alwadda ka kaa alwadda, alaayan beeri foo kul ra, nda laamaa zamnari foo kul ra, nda koyra foo kul ra. Purim zaarey wey man'ti kala haya kaŋ si ben Alyahuudey do, jingaroo si dere ngi haroo nda cere game.

²⁹ Kokoy woyoo Ester kaŋ ti Abihayel ize woy nda Alyahuudoo Mardoše na ngi hinoo kul daŋ ka Purim bataga hinkantoo kayandi k'a noo gaabi. ³⁰ I na batagawey wey kaŋ ra alaafiya šenni nda lakkalkanay šenni goo sanba Alyahuudey kul se kaŋ goo kokoyoo Serses laamaa zamnari zangu nda waranka cindi iyyaa (127) ra. ³¹ A na yaamar noo Alyahuudey se kaŋ i ma Purim jingaroo tee alwaatoo kaŋ Alyahuudoo Mardoše nda kokoy woyoo Ester n'a kayandi ra. Yaamaroo woo teendi ngi nda ngi hayroo se, waatey kaŋ i ga meehaw, i goo binemarayyan ra. ³² Ester yaamaroo woo ga Purim jingaroo kayandiroo hakiikandi, i n'a hantum tiiraa woo ra k'a jisi.

Mardoše duu hinay beeri

10¹Kokoyoo Serses na alkaasi dan nga gandaa borey ga nda jamaa kan goo teekoo gungey ra. ²Serses teegoy gaabantey nda nga wongaaritaraa fillaa, nda takaa kan nda a na Mardoše noo beeray, wey kul hantumandi Med nda Pers kokoyey teegoyey citaaboo ra. ³Zama Alyahuudoo Mardoše tee bora kan ga kaa kokoyoo duma ga nga hinoo ra. Nga ti Alyahuudey kul boro beeroo. Nga armey jamaa ga bag'a. A ga baa nga jamaa gomnoo, a ga goy hala nga dumoo kul ma duu alaafiya.